

NAS GLAS

Glasilo Osrednje Zveze javnih
nameščencev in upokojencev

:: za Slovenijo v Ljubljani. ::

Cena posamezne številke 1 Din.

„NAS GLAS“ izide vsak četrtek.

Celoletna naročnina . . . Din. 40.—

Polletna naročnina 20.—

Cetrletna naročnina 10.—

Za inozemstvo je dodati poštnino.

===== Oglasi po ceniku. =====

Uredništvo: Ljubljana, Rimska cesta številka 20/II. Rokopisov ne vrača, ako se ne priloži znamk. Dopise v latinici in cirilici sprejema le podpisane in zadostno frankirane. Rokopise je pošiljati samo uredništvu v Ljubljani

Upravištvu: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se pošilja po nakaznici oziroma položnici le v Ljubljano, Vodnikov trg št. 5/I. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

Karakteristika službene pragmatike.

Drugi modus, po kojem naši državni in drugi predstavniki presoajo svetlobo in temo v naših glavah, je službena tabela.

Ko sem pred mnogimi leti nastopil javno službo in stopil iz gimnazije, me je najbolj veselilo, dati slovo raznim »genügend, befriedigend« in kakor sploh smolih takrat imenovali, kajti način kvalifikacije je bil tako subjektiven, da le kaj. V četrtem razredu n. pr. nas je bilo 17; od teh sedemnajstih nadebudnih gimnazijskih modrijanov nas je padlo — štirinajst v grškem in le eden je imel »befriedigend«, druga dva pa zadostno s pripombo »ungenügend in Schriftlichen.« Kaj mislite, da smo bili v resnici vsi taki tepci, in so za služili s samo trije prvi red? Ne! Imeli smo profesorja, ki je znal grško slovnico kakor očenaš, pa je hotel isto tudi od nas, misleč, da visi bodočnost vse Slovenije na grških kljukah. Tako je mož uničil s svojo grško dalekovidnostjo štiri petine razreda. Šli smo po svetu. Komaj pa sem zapustil šolo in stopil v resno službo, kaj srečam? Službeno tabelo z istimi redi: dobro, zadostno, nezadostno; pa tudi gori omenjenemu gospodu podobne uradnike

sem našel, kojih delovanje je bilo samo sijaj na zunaj, brez presojanja bistva samega.

Tako smo se torej tudi v službi navadili, soditi sposobnost po zunanosti: po uradnih urah, točnih terminih, uradnem slogu, politični pripadnosti itd. Ako je v tebi kaj kritičnega duha, ako z najboljšo voljo in dokazi pojasniš, da ni nerodnejšega slona na svetu od najnovejše naredbe, ako si drzneš kritikovati okostenelost in zastarelost uradnega dela in stila, bodi prepričan, da v tvoji službeni tabeli ne bo dosti »prav dobrih« ali pa nobeden; duševne reve, a hkratu tudi slepi izpolnjevalci službe na zunaj te razkriče in mesto priznanja žanješ ukore.

Starejši gospodje se za take dijaške pohvale in ukore seveda malo brigajo: država jim je preresen ustav, da bi delali zanj za tiste »rede« in pohvale; v službi jih bodri veselje do stvari same in važnost poklica samega: mnenje »merodajnih« pa jim ne odločuje, posebno v našem poklicu, kjer je uprav stalež ustvaril toliko izpodrivanja, nevoščljivosti, krivic in pristranosti kakor nikjer: kmet ali trgovec teh razmer ne razume!

Kdo pa določa rede v službeni tabeli? Kjer jih določa neposredno predstojnik, je še najbolje, kajti nobeden pošten šef ne bo kvalifikoval subalternega slabše nego

zasluži, raje bolje; edino, kjer je zanikrnost očitna, bo delal po dejanjih, a povedal bo dotičniku tudi odkrito, da za svoja junaštva ne zasluži nič boljšega, bodisi da mož z referatom ne uspeva bodisi da dela neumnosti izven službe. Drugače pa je pri uradih, kjer so njihovi šefi uradišča: ondi odločuje fraza vox populi, vox Dei! Pri raznih sejah, iz časopisja, po uradnih pritožbah in prizivih določajo našo kvalifikacijo ljudje — navadne stranke — ki o našem uradovanju nima jo niti najmanjšega pojma.

Kdaj je hvalil tat orožnika, kmet eksekutorja, pravdnika sodnika; in kdaj so stranke priznale resnost uradovanja? vedno in vselej jim je uradovanje — nadležnost, sekatura, Novi davki, policijska ura, cariniki, točna pošta, red pri železnici in podobne dobrote modernega življenja so trn v peti našim strankam in v pisarni z jezikom in v prizivih s peresom razliva jo na uradnika svoj žolč in presoajo o stvarih, o katerih nima jo ne pojma ne objektivne sodbe. In taki ljudje in take razmere nam ustvarjajo kvalifikacijo za službeno tabelo o priliki zasliševanj, raznih sej, prizivov, pritožb itd. Stranke, ki same ne poznajo reda, prihajajo v pisarne po opravkih, kedar se jim zljubi; pošiljajo uradom uloge z neštetiimi formalnimi pogreški, brez kolekov, brez priloge, brez

Doživljaji leta 1919.

Popisal J. Z.

(4)

Šli pa nismo h deželni vlad, nego v jezuitsko vojašnico in sicer najprej v pisarno. Ondi me je okoli enašte zvečer zaslišal neki podčastniški namestnik Pichler, o katerem je bilo čitati, da je pozneje prestopil v — jugoslovensko armado. V jezuitski vojašnici je bil glavni spiritus agens in po njegovem naročilu so nas tiste dni internirali nekaj tisoč Slovencev. Moji greh je bil, da sem sredi prosinca 1919 poslal v Ljubljano nekemu uredništvu pismo kompromitujoče vsebine.

»Hotel sem Vas že tedaj poklicati,« pripomni Pichler; »žalibog pa mi je pismo neki korporal nekam zapravil, in sem torej izgubil dokazilo.«

»Lep red imate v pisarni,« pripomnim zbadljivo, »ako izgubite take važne stvari.«

Pichler na to opazko ni molčal, a tudi jaz se nisem bal, ter zahteval, naj se me takoj pusti domov, da zadostim roku deželne vlade, ki je potekel isti večer. On pa je venomer trdil, da pozna v Ankerhoferstrasse osebo, pri kateri so našli pismo in bodo stranko zaslišali. Res je na imenovani cesti stanovala oseba, ki nam je prenašala pisma in precej vroče mi je postalo, ker pisali smo marsikaj, kar Nemcem ni bilo všeč. Med drugim sem prav ob istem času (januarja 1919) poslal v Ljubljano poročilo o celovških novicah in najnovejšem »šlagerju«, ki ga je podal v družbi podčastnikov neki pogumen feldvebel: »Heil«, je zaklical, »wir Deutsche fürchten nur Gott und die Jugoslaven, sonst Niemanden auf der Welt!« in vsi po gostilni so se spogledali, črhnil pa ni nihče besedice.

Med zaslišanjem se je napolnila pisarna z novimi prišleci in na podčastnikovo izjavo, da bom zaslišan po komisiji, sva odšla s stražo v drugo nadstropje v garnizijski zapor. V njem je bil sedel že Gra-

fenauer, tisti večer pa sem našel ondi celo vrsto vrlih mož.

Takoj pri vstopu me je z nekega kota pozdravil znan bančni uradnik, ostale pa sem spoznal šele polagoma. Za tisti večer sem imel dovolj: vrgel sem havelok med tovariše na tla in mirno zaspal.

IV.

Ko se je bila jugoslovenska ofenziva žalibog izjalovila, so pričeli od srede (30. aprila 1919.) dalje loviti sumljive Slovence. Mož je gnil na sejmi tri vole; srečala ga je straža: vole so rekvirirali, moža pa internirali. Nekdo drugi je šel v mesto po podporo; tretji v Celovec nekaj nakupit, četrtega je srečal na trgu v Borovljah neki uradnik — vse te in take so prijeli in pripeljali v Celovec, kjer jih je Pichler zaslišal, četudi sam o njih ni vedel ničesar. Tako se je nas nateplo samo v našo sobo okoli trideset mož: kmetov, posestnikov, trgovcev, uradnikov v druge prostore zopet duhovnov, možkih, ženskih, starih in mladih oseb.

prave vsebine z motivacijo v praznih besedah; ljudje, ki ne poznajo objektivnosti v uradu, temveč edino le protekcijo in izjeme: taki ljudje presojaio naše uradovanje. Zato gineva stvarno delo, širi pa se šablona ali pristanost. Vzgaia se potuhnjenost in »priljubljenost« pri občinstvu a klečeplaztvo na zgoraj. Te žalostne razmere so se najbolj pokazale pri čiščenju uradniškega staleža, pri katerem so potrebnost osobia določevali ljudje, ki niso nikoli delali v pisarnah ali pa so nalašč odločali preko predloga kompetentne oblasti.

Največ nerednosti je pa v nas samih!

IV.

Moj nekdanji šef je pred mnogimi leti služil na deželi; v prvem nadstropju je bila pisarna, v drugem pa stanovanje. Ker je bilo možu popoldne dolčas, je hodil po kosilu v pisarno in kadil pipo pri oknu. Ob škontracijah ali kadar je bil v Ljubljani, se je vedno pohvalil: »Herr Hofrat, wir sind täglich schon um ein Uhr im Amte!« Dela pa je bilo ondi, kakor mi je sam zatrdil, za enega preveč, za dva pa premalo.

Ko so vpeljali nedeljski počitek, se je vsak pošten uradnik razveselil, da bo imel vsaj en dan v tednu, ki bo v resnici njegov. Vsem pa to ni bilo všeč! Imeli smo vzornike, ki so kljub prostim dnevom hodili v pisarno tudi ob nedeljah, in njih predstojne oblasti so jim to tudi posebej štele v kvalifikaciji. Gospodje so prihajali iz dolgega časa v pisarno, delali pa itak ni nihče, »na zgoraj« pa so se hvalili in opevali svojo pridnost.

Kako pa je ondi, kjer ima svojo ulogo politika, kjer gospodje hodijo od poslanca do poslanca brez kvalifikacije in preskakujejo razrede kakor senica palčice v kletki! In kako je ondi, kjer kljub službeni tabeli z raznimi dobrimi in prav dobrimi, preskakujejo posamezniki svoje tovariše ne posamezno, temveč po tucatih! Ne trdim, da je šef, ki tako mrcvari stalež,

neznačajan; čudim se le značaju onih, ki se ne sramujejo take protekcije. Resnica je namreč, da nismo vsi enaki; res pa je tudi, da nikjer ni posameznik tako izbořen, da bi imel pred seboj kar deset, dvajset ali še več slabjših.

Kakor torej študij nikakor in z nobenim pogojem ni merodajen za sposobnost uradnika, tako poniževalna tabela nikakor ne daje pravice pravičnim in kazni krivičnim, pač pa ustvarja nevoljo in brezbržnost v službi. Marsikoga je slaba in krivična kvalifikacija ubila; dobra, oziroma protekcija, pa le malokoga dvigne, nego vzbudi v njem domišljavost, v kolegih pa jezo in upornost.

Za vsakega ne velja, kar je nekoč rekel nekemu kontrolorju njegov prvi predstojnik: »Potolažite se; tudi mene so preskočili enajstkrat, pa sem vkljub temu postal ravnatelj!« Enako ni po okusu vsakega uradnika, da bi kot izobražen mož, ki se je šolal, delal izpite, pohajal leta in leta kot šolnik v šolo ali kot uradnik v pisarno, radi kake službe pritiskal kljube okoli občinskih ali drugih odborikov, da dobi glas za kak srednješolski zavod ali (kakor nekda) za kako deželno službo. V takem slučaju je pač prilika tako žalostna, kakor pri sekcijem šefu, ki ima nad seboj ministra kmeta.

Vse te razmere smo si uradniki vzgajili sami, oziroma naša hinavščina in potuhnjenost. Kdor je mož, temu je njegova poštena vest, da dela za državo in javnost, najodločilnejša tabela in najvišji predstojnik; njegov študij mu je pisarniška praksa, stvarno in nepristransko uveljavljanje zakonov in nikakor ne spričevala iz grščine in latinščine. V tem oziru so nas delavci davno prehiteli, ki nimajo samo glasu pri posvetovanjih in razsodiščih, temveč dobe tudi lastne zbornice, četudi je ves njihov študij — šola pred vaško lužo.

Nam uradnikom ni treba ne zbornic, ne razsodišč; pač pa ne sme biti za nas

merodajna sveta volja nekega občinstva, zlohotni dopisniki, pa tudi ne zlohotni »kolegi«. Kvalifikacijo bi morala odločevati in stalež urejati iz nepredstojnikov in neodvisnih strokovnjakov sestavljena komisija, v kateri bi imel uradnik isto besedo, kakor njegov šef. Merodajne bi ne smele biti nedelje, uradne ure, pokloni in podobne otročarije, temveč stvarno delo: pri sodniku bistvo njegovih razsodb, pri upravniku namen njegovih projektov, ne pa muhe političnih strank in laži po političnih listih, pri finančniku denarni efekt njegovega dela; kjer se pa čutijo »užaljene« stranke same, ondi naj pri sodišču tožijo, in razsodba bo pokazala, kje je krivda. Dandanes pa je tako, da samo gotovi gospodje »skupaj stopijo« in delajo po svoje. Uradništvo, ali se ne sramuješ globoke »časti« recte ponižanja?!

A. E. (Kranj):

Redukcija!

Pred kratkim sem se vozil po železnici ter čul državnega nameščenca pripovedovati svoji prijateljici: »V naši pisarni nas je pet; podelala pa bi z lahkoto vse delo dva. No pa si že uredimo, da je za vse prav.«

»Živela redukcija!« sem si mislil; jaz bi kar tri mesta kasiral.

Žalostno, toda resnično. Po prevratu se je nateplo po nekaterih državnih uradih toliko ljudi, ustanovilo se je toliko novih uradov, da drug drugemu delajo napotje ter niti za svojo kompetenco ne vedo.

Mnogo se je pisalo in govorilo o redukciji uradništva in kasiranja tega ali onega urada, a slišati ni, da bi se v resnici tudi v tem oziru ukrenilo kaj izdatnejšega.

Mnogi se protivijo redukciji, češ, da je popolnoma neopravičena. A temu ni vselej tako. Poštena redukcija je vsekakor in

V tekom nekaj dni sem se seznanil pri Jezuitih s temile osebami. Najprej imenujem starega znanca dr. Rožiča, iz hvaležnosti, ker je tudi on mene omenil v nekem podlistku. Bil je na drugi številki in videla sva se, ko so nam odprli samo pri tistem majhnem okencu v vratih, a takoj mi je dal skozi ključavnico ovitek papirja, da ga ponesem gotovi osebi. — V lastni sobi pa sem spoznal staro korenino, očeta Prosekarija, ki so ga bili svojčas obsodili že na smrt in je z Grafenauerjem več let preje presedel skupaj v istem zaporu. Takih mož bi nam bilo treba: zaveden, odločen, neustrašen, on in od njega vzgojeni sinovi! Svoj dom ima nekaj km zahodno od Celovca.

Drugi znanec je bil železniški višji revident B. Spoznala sva se bila v Gorici leta 1907 pri Zlati zvezdi; pozneje se nisva videla več; zato sem se tembolj začudil, ko stopi nekega jutra skozi vrata. Mož je bil pribežal pred vojsko iz Gorice v Sinčovo ves, tukaj pa so ga kot nevarnega Slovenca internirali. Njegov greh je bil, da je ostal značajan in zvest svojemu jeziku ter ni hotel zaviti po — koroški poti. Tako je postal Celovcu — nevaren. Svojo ženo je moral pustiti na stanovanju, on pa je bil kot sedemdesetletni starček interniran. — Veliko sva si imela povedati, saj je bil od 1907 do 1919 vsak od naju veliko doživel.

(Dalje)

A. Š.:

Počitnice.

»Grem na počitnice,« sem rekel ženi, prišedši domov iz urada.

Zdravnik, moj prijatelj, ki me zdravi brezplačno, mi je namreč nujno svetoval, počitek, zrak, solnce in vodo na deželi, češ sicer bodo moji živci opešali do skrajnosti.

Žena me je začudeno pogledala in me vprašala, če so moji možgani res že tako opešali, da ne vem, kaj govorim. Toda ponovil sem, da grem na počitnice in konec.

»S čim neki hočeš iti na počitnice,« pravi žena, »ko nimamo doma niti najpotrebnejšega?«

Povedal sem ženi, da mi je dal naš dobrosrčni hišni gospodar 400 K, ki mi jih je pri stanarini preveč zaračunal.

»No, in s tem vendar ne moreš iti na počitnice ob tej draginji! In jaz — poglej me, to je moje krilo, ki ga še nisem nesla v zastavljalnico, in otrokom moram v soboto zvečer oprati perilo, da bodo imeli v nedeljo kaj obleči. In ko to poiđe, kaj potem?«

Dasi je moje srce v vojni skoro okamenelo, ko smo streljali ljudi kakor vrabce, se zdaj vendar skoraj nisem mogel vzdržati solz. In če bi ne bil napravil na

prigovarjanje prijatelja zdravnika tako trdnega sklepa, da grem na počitnice, bi rekel ženi: »Tu imaš onih 400 K in kupi si, kar si s tem kupiti moreš, jaz pa ostanem doma.«

Potolažil sem ženo, da v treh tednih na počitnicah ne porabim več kakor 400 K. Na Jezerskem se poceni živi, tako mi je svetoval prijatelj zdravnik in jaz si bom svoj oddih pripravil še celo prav poceni. V gostilni, kjer bom stanoval, poročem, da po nasvetu zdravnika ne smem mnogo jesti in ne piti vina. Žena, če tudi vsa obupana, se ni mogla vzdržati smeha, ko sem ji to povedal. A tolažila se je, da se vrnem že v par dneh, ko se uverim, da s 400 K ni mogoče živeti niti tri dni!

Prišel je torej čas, ko je bilo treba odpotovati. Žena mi je spekla precejšen hleb kruha in ga na štedilniku dobro posušila, da se dalj časa ohrani. In s tem je bila moja prtljaga skoraj kompletna.

Da prihranim nekaj tudi pri vožnji po železnici, jo prihodnji dan na vse zgodaj mahnem peš do Medvod in od tam dalje po železnici do Kranja.

V Kranju si še enkrat ogledam svoje sopotnike, in ko vidim, da me nihče ne pozna, jo krenem po cesti proti koroški meji, na Jezersko. Prav dobro de tak izprehod knjižnemu molju!

Ko pridem v Tupaliče, je začelo v mojem želodcu grmeti, treba je bilo torej

nugno potrebna, osobito v gotovih resorih, kjer je v primeri z delom preveč osoba in celo nesposobnega in malomarnega osoba. Ni malo državnih nastavljenec, ki niti te malenkostne plače ne zaslužijo, katero dobivajo. In ti so tudi veliko vzrok bedi marljivih in sposobnih nastavljenec. Umestno bi bilo, torej da se upokoje vsi nesposobni ter malomarni nastavljenec ter bolje nagrade marljivejši.

A kako to nepristransko izvesti? Dolžnost naša je, da si z delom skušamo izboljšati naš neznosni položaj; istotako je naša dolžnost, da plevel iz svojih vrst iztrebimo ter tako sebi ter vrednim tovarišem pripravimo boljše življenje.

Uradniške organizacije naj bi sporazumno z zastopniki vseh podeželskih krajev napravile za vsak resor tozadevne predloge ter jih predložile vladi, koje naloga bi bila izvesti pravično redukcijo.

N. K. (Kranj):

Ideali.

Beda državnih nameščenec je prikupela čez vrhunec. V prvi vrsti so prizadeti nameščenici s številnejšo družino, kajti ti morajo od osebnega zaslužka dodajati k družinskim dokladam, ker 12 do 20 kron dnevno za osebo nikakor ne zadostuje.

Ni se torej čuditi družinskim očetom, ako razmišljajo, kako se rešiti iz te gmotne zagate, se ozirajo po predmetih, ki bi se jih eventualno lahko prodalo, delajo dolgove itd. Polasča se jih nekaka zmedenost, ker izhoda nikjer ne najdejo. Teh očetov ideali so danes ubiti. Razumeti jih moramo!

Vsekakor bolje kot družinski očetje pa izhajajo samski nameščenici, ki svoj zaslužek lahko porabljajo izključno za svojo osebo.

Od teh bi človek pričakoval nekoliko več idealnega razumevanja in pozitivnega dela na tem ali onem kulturnem polju.

poiskati tolažila zanj in potem hajdi dalje.

V Kokri me je dohitela noč. Treba je bilo misliti na prvo prenočevanje. Oglasil sem se v gostilni, če bi mogel prenočiti, toda gostilničarka, sicer prijazna žena, mi je rekla, da »vandrovec radi slabih skušenj ne sprejema ponoči rada pod streho«. Moja prošnja ji je vendar omečila srce, da je postala bolj prijazna.

Ni mi preostajalo torej drugega, nego da načnem svoj kapital, ki je bil namenjen za počitnice.

Ko sem se prihodnji dan poslavljaj od prijazne žene, mi je ta rekla, naj ne zamerim, ker mi je delala z opazko »vandrovec« krivico, ker kakor vidi iz tajske knjige, kamor sem se moral vpisati, me more imenovati le ubogo paro.

Solnce je stalo že visoko, ko pripiham na Jezersko. Marš mi je storil dobro in užitek v naravi je bil krasen! — Napotil sem se tja nekam na desno v gostilno. Toda gostilničarka, dobro rejena žena, me ni nič preveč prijazno sprejela. Meni da sem bil preveč zaprašen in preslabo oblečen. Povedal sem ji, da sem letoviščar in da bi si rad na Jezerskem v dobrem zraku okrepil nekoliko svoje živce in če bi mogel za nekaj dni v njeni gostilni ostati. Žena me popelje v sobo, kjer naj bi bil moj stan.

(Konec prihi.)

Vsekakor bi se morali vsi bolje situirani nameščenici žrtvovati za v bedi se nahajajoče ter v podvojeni meri utrjevati temelj države.

Temelj države pa bomo utrdili le s pozitivnim delom v tej ali oni obliki.

Kdor le more, naj skuša hrabriti pojemačje ideale ter vzpodbujati k delu, kajti z delom ne bomo utrdili le temeljev države, temveč bomo koristili tudi samim sebi. Vsak dobro situiran gospodar svoje uslužbenke lažje bolje plača, kot pa slabo situiran.

Resnica je sicer, da mnogo parasitov ovira pozitiven razvoj naše mlade države, a prepričani smo lahko, da bo tudi temu kmalu konec.

Če bi vsak trgovec ali obrtnik nehal delati, če je prišel do prepričanja, da nazaduje, bi danes ne bilo toliko milijonarjev, kajti nekaj teh je vsekakor obogatelo z delom in vztrajnostjo.

Nikakor pa se ne vzdržujemo dela pri raznih kulturnih društvih, ki so velika opora pri utrjevanju našega ujedinjenja. Ne bo te utrudilo, ako prevzameš posle tajnika, blagajnika ali kako drugo mesto pri Sokolu, Čitalnici itd. S tem tvoj gmotni položaj ne bo poslabšan, pač pa skupni stvari veliko koristiš.

Kdor pa tega dela opravljati ne more ali noče, naj vsaj drugih ne odvraca ter naj se vzdrži agitacije proti kulturnim društvom.

Koristneje pa je za posameznika in skupno našo idejo idealno in pozitivno delo, kot pa negativno zabavljanje in nerganje.

Vsa čast preostalim idealom! Pojemajmo jih pa kličemo! V pozitivnem delu — naš spas!

Savez nabavljčkih zadr. drž. službenika u Beogradu.

(Dalje.)

Zatim je uzeo u pretres izveštaj šefa zadrugnog odeljenja Saveza na 30. juna o. g. Iz toga izveštaja izlazi: 1. da se za članstvo do sada javilo 91 Zadruga, od kojih su primljene 83, a 8 odbijene, jer im pravila nisu odgovarala Uredbi, zakonu. Kada pravila saobraze Uredbi, biće primljene, kao što su dve od njih već primljene; 2. po oblastima ovako su Zadrugae razdeljene: Srbija ima 13 Zadruga sa 5396 zadrugara; Stara Srbija 7 sa 739; Bosna i Hercegovina 11 sa 3349; Dalmacija 2 sa 640; Hrvatska i Slavonija 28 sa 4367; Slovenija 15 sa 2689; Vojvodina 7 sa 2980; Crna Gora ni jednu.

Podatke o broju zadrugara poslale su sama 77 Zadruga, koje imaju ukupno 20.210 zadrugara; 3. osnivanje Zadruga pokrenuto je u svega 191 mesto i to: u Srbiji 40, u Staroj Srbiji 29, u Dalmaciji 12, u Bosni i Hercegovini 35, u Hrvatskoj i Slavoniji 34, u Sloveniji 22, u Vojvodini 16, u Crnoj Gori 3. O tih je već stupilo u članstvo 27; u osnivanju, ali nije protokolirano 62; osnivanje nije uspelo u 19 mesta radi nemara drž. službenika. Kada ove protokolirane stupe u Savez, biće ih 110; kada stupe i one u osnivanju, biće svega 172 Zadrugae; 4. osnovne isprave su samo 68 Zadruga; samo neke od tih isprava poslale su 10 Zadruga, a ni jednu nisu poslale 5 Zadruga (Vel. Gorica, Zlatar, Visoko, Koprivnica i Šabac), ma da je to od njih mnogo puta traženo; 5. podatke o 1921. god. poslale su samo 16 Zadrugae; neke od tih podataka poslale su 30 Zadrugae; 4 ne treba da ih šalju, a 33 nisu poslale ni jedan od tih podataka. Zbog toga

ne može se ni iz bliza ustanoviti stanje i rad Zadruga, što jako ometa svaki daljnji rad; 6. kreditna sposobnost Zadruga je vrlo malena. Podatke za tome ima se za 75 Zadruga, koje imaju upisanih udela u nominalnoj sumi od 2.165.300 Dinara, pored toga 29 Zadruga imaju jamstvo zadrugara u sumi od 927.850 Dinara, a 24 imaju rezervnih fondova 492.511-94 Dinara; ukupno svih 75 Zadruga imaju jamstvo za 3.585.661-94 Dinara. Tako bi pojedina Zadruga imala oko 47.800 Dinara kreditne sposobnosti, ali je ta kud i kamo manja, kada se odbije kredit jačih Zadruga. Ima čak i takovih Zadruga, koje nemaju ni 3.000 D kreditne sposobnosti. To preči in ne samo svaki jači i uspešniji rad Zadrugae, nego i svaki opsežniji rad Saveza, jer im on uz najbolju volju ne može izaći u susret pozajmicom u potrebnoj visini pošto ne pružaju dovoljno jamstvo za sigurnost pozajmice; 7. ovlašćenja za zaduženje imaju samo 53 Zadrugae, što znači, da se 30 Zadrugae uopšte ne smeju zadužiti, jer nemaju za to skupšt. ovlašćenje, a to tako isto znači, da te Zadrugae uopšte ništa ne rade niti nameravaju da rade. Od onih 53, koje imaju ovlašćenje 43 su ovlašćene, da se zaduže do 9.028.250 D, a to pokazuje, da osećaju potrebu pozajmice i to vrlo velike, a tu se ne pružaju ni iz bliza potrebno jamstvo; ostale 10 imaju ovlašćenje u neodređenoj sumi, što je i nepravilno i opasno; 8. pozajmice u gotovu tražile su svega 27 Zadruga, koje imaju 5836 zadrugara i kreditnu sposobnost od 1.189.132-14 Dinara, a tražile su svega 3.078.450 Dinara. Na 25 Zadruga odobreno je ukupno 981.500 Dinara, od česa su podigle 13 Zadruga samo 386.000 Dinara. Ostale nisu poslale potrebne isprave, pa da pozajmicu mogu podići. To je jedan vrlo jak dokaz, da Zadrugae nemarno i neuredno odgovaraju dužnostima i da vrlo malo vode računa o svom radu! 9. pozajmice u robi odobrene su svim Zadrugama, koje su to tražile. Pored toga jednoj je Zadrugi odobreno 175.000 Dinara, da preuzme robu jedne likvidirane Zadrugae. Zadrugae su u novcu i u robi podigle ukupno 2.132.977-75 Dinara, povratile 526.671-52 Din., pa duguju svega 1.606.305-63 Dinara; 10. revizijama nije do sada mogla biti posvećena potrebna pažnja, jer je revizor nastupio dužnost tek polovinom juna o. g. Sada će se i tome posvetiti potpuna pažnja. Ako revizije ne urode onim plodom, koji se od njih očekuje, onda su izgledi na budućnost vrlo žalostni. Revizije su svuda pokazale najbolje rezultate, pa se nadati, da će biti i kod naših Zadruga i da će se tim odstraniti onaj nemar, nerad, nered, koji je zavladao kod ogromnog broja Zadruga.

Povodom ovoga izveštaja naglašena je potreba, da se sa Zadrugama čim pre dodje u lični doticaj, a to je moguće jedino sredstvom odlučnog zadrugnog sastanka, na kome treba Zadrugama predložiti stanje, u kome se nalaze, a dati im savete, kako će srediti svoj stanje i raširiti svoj rad.

Saslušan je zatim izveštaj nabavljčkog odeljenja, u kome je iznesena statistika kupljene i prodane robe do 30. juna o. g. Uzeto je na znanje: 1. da su prodate oko 2/3 do sada kupljene robe; 2. da samo jedan deo poručene robe iz Nemačke nalazi se na putu, pa će se tražiti od liferanta, da održi određene rokove za liferovanje te robe; 3. da su dva člana Upravnog Odbora i šef nabavljčkog odeljenja otputovali u Česku, Austriju i Nemačku radi nabave tekstilne robe; 4. da nabava drva nije uspela radi nepredusretnosti nadležnog organa u Ministarstvu Šuma i Rudnika; 5. da su se Savezu obratile za ugalj samo tri Zadrugae, a ne zna se, da li su ostale neposredno tražile doznaku uglja; 6. da je nabava brašna i žita data na proučavanje jednom članu Upravnog Odbora, koji će o tome referisati; 7. da je kupljen jedan vagon testenine, koji je stavljen u prodaju; 8. da pregovori za kašnjeničke radionice odela i obuće nisu privedeni kraju radi prezaposlenosti dotičnog organa Ministarstva Pravde; 9. da statistiku o potrebnoj količini robe nisu poslale nego samo 32 Zadrugae, pa se stoga ni iz bliza ne može ustanoviti, koliko i koje robe Zadrugae

trebaju, ma da se to od njih tri puta tražilo!

Zatim su uzete u razmatranje stigle ponudbe za literovanje žita i brašna, kao i predlozi pojedinih Zadruga o tome. Odlučeno je, da se hitno zatraži od svih liferanata, da podnesu detaljnije ponude i da dopune podnesene ponude, kako bi Poslovni Odbor mogao čim pre doneti odluku po tom predmetu. Odlučeno je, da se za Savez ili u zajednici sa jednom Zadrugom nabavi 100 vagona pšenice i da se ova samelje u režiji Saveza kod mlina, koji bude najpovoljniji, a da se nabavi i potrebna količina brašna kod najpovoljnijeg ponudjaca.

Odlučeno je, da šef zadružnog odelenja izvrši pregled Zadruga u Sarajevu i Mostaru.

Na idućoj sednici Upravnog Odbora staviće se na dnevni red izbor Poslovnog Odbora. Odlučeno je, da se pristupi saniranju postojeće dekoncentracije Zadruga u Zagrebu prema već pre prihvaćenim odlukama Poslovnog Odbora. Ako se ne uspe, da se koncentracija provedi. Uprav. Odbor će u idućoj sednici doneti odluke, koje će biti u strogoj naglasnosti zakonom, pa ma to zahtevalo isključenje koje Zadruga i njeno rasturanje.

Izpreminjevalani predlogi k nacrtu novega zakona o civilnih državnih nameščencih.

2. Službenici, koji na dan obnarodovanja ovog zakona imaju više od 10 godina službe, koja im se po dosadanjim zakonima računa za penziju, ostaju na položaju, na kome su se zatekli.

Ovakvi službenici dobijaju položajnu platu onog položaja na kome su, a osnovnu platu one kategorije, za koju imaju uslove po ovom zakonu. tač. 2. čl. 236 a.

3. Službenici, koji na dan obnarodovanja ovog zakona imaju više od 5 godina službe, koja im se po dosadanjim zakonima računa za penziju, mogu ostati u struci, u kojoj su se zatekli i dolaziti na položaj, na koji prema godinama službe po ovom zakonu imaju pravo. Ako su na nižem položaju no što bi prema godinama službe mogli biti po ovom zakonu, ostaju na položaju, na kome su se zatekli, a ako su na višem, vraćaju se na najviši položaj, koji bi prema godinama službe po ovom zakonu mogli imati. Položajnu platu dobijaju onog položaja, na koji se prevede, a osnovnu platu one kategorije, za koju imaju uslove po ovom zakonu. I za ove službenike važi propis iz stava 3 tač. 2 čl. 230 a.

4. Službenici, koji na dan obnarodovanja ovog zakona imaju manje od 5 godina službe, koja im se po dosadanjim zakonima računa za penziju, ne mogu ostati u struci, za koju nemaju uslova po ovom zakonu.

Čl. 230 c.

»Od dana obnarodovanja ovog zakona službenici V. i VI. kategorije ulaze u onu rednu grupu, na koju imaju pravo po ovom zakonu prema godinama službe, koja im se po ovom zakonu računa za penziju.

A ako postoje u pojedinim strukama već »da položaji (čin) odgovarajući radnim grupama prema ovom zakonu, dolaze ovi službenici, koji su već postigli više položaj (čin) nego im pripada prema godinama službe u smislu tog zakona, u onu radnu grupu, koja odgovara već postignutom položaju.

Čl. 233.

U prvoj alineji neka glasi poslednja rečenica:

»U daljem roku od tri meseca doneće se odluku za svakog službenika, kako će se provesti u smislu ovog zakona.

Druga alineja neka glasi:

»Sa službenicima, za koje se donose odluka, da se prevode, postupiće se po čl. 230., 230 a, 230 b i 230 c. Službenici, pomenuti u čl. 230 b, tač. 4, za koje se donese odluka, da se ne prevode, odpušće se iz državne službe — ako nisu već po dosadanjim zakonima stekli pravo na stalnost na kojem slučaju, ne mogu da budu odpušteni — i dobiće, na ime naknade sumu ravno njihovim dotadanjim jednogodišnjim redovitim prilažnostima.

Treća alineja neka glasi:

»Ako za službenike iz čl. 230, tač. 1, člana 230 a, tač. 1, čl. 230 b, tač. 1 i čl. 230 c stav drugi, bude u roku od tri meseca doneti odluka itd...»

K čl. 234.

Kraj 1. alineje neka glasi:

»... potvrđenim od strane policijske, opštinske ili sudske vlasti.

Ova uverenja oslobodjena su od naplaćivanja takse.

K čl. 236.

U poslednjoj alineji rok 15 dana promeniti u »30 dana«.

K čl. 240.

Druga alineja poslednja rečenica neka glasi:

»Ovlašćuje se ministarski savjet, da nadalje u roku od tri meseca od dana obnarodovanja z važnostjo od dana obnarodovanja ovoga zakona donese ovu uredbu.

Ovom uredbom valja odrediti, da pripadaju službenicima iste kategorije pod jednakim uslovima i jednake ukupne prilažnosti bez obzira na to, da li su bili već za vreme, kad je ovaj zakon stupio na snagu u službi, dotično na sadašnjem položaju i na sadašnjem stepenu osnovne plate ili ne.

K čl. 242.

Kao 5. alineja neka se doda:

»Isto kao u predidući alineji važi za sve službenike u ostalim krajevima države za ratne godine 1914 do 1920.

Čl. 243.

Član neka glasi:

»Dok se ne donese naročiti zakon o penziji, lica koja su penziju primala pre obnarodovanja ovoga zakona, regulišće se lične i porodične penzije onih lica koja penziju primaju još u krunama, po propisima Zakona o prevodjenju na dinarske plate, važećim za pojedine struke državnih službenika van Srbije i Crne gore.

Podjedno povećaće se penziju gore pomenutih kao i svih ostalih lica, koja su penziju primala pre obnarodovanja ovog zakona i to: lične sa 100%, a porodične sa 150% no time, da na taj način povisene penzije ne mogu premašiti penziju, koju bi im pripadala po ovom zakonu.

K čl. 245.

Zadnji dio rečenice neka glasi:

»... od kojeg dana prestaju važiti sve zakonite odredbe u predmetima, koji su uređjeni tim zakonom.

„Naš Glas“ in inserati.

»Če bi ne imeli toliko inseratov, bi bili že zdavnaj primorani zvišati naročnino,« mi nekoč potožil neki urednik.

Naše dnevnike v glavnem vzdržujejo inserati, to je istina. Če pomislimo, da v trgovini za 1 Din. ne dobiš niti toliko papirja, kot ga obsega en naš dnevnik, je jasno, da naše časopise vendar le ni drago, da si ga zlasti javni nameščeneec težko vzdržuje.

Pred seboj imam zadnjo številko »Našega Glasa«. Na 4. strani uprava zopet toži, da je v blagajni suša, da ufigne ta suša postati za »Naš Glas« opasna. Žalostno je pred vsem, da se ravno javno nameščentvo ne zaveda svoje dolžnosti in ne podpira svojega strokovnega glasila z ono vnemo, kot bi ga moralo. Na drugi strani pa si človek misli, čemu se uprava ne zanima za inserate? Če imajo drugi listi velikanasko gmotno oporo v inseratih, čemu bi je tudi Naš Glas ne imel? Vem, državni nameščeneec je kavalir, bog ne daj, da bi se tako daleč spozabil in pozval bližnjega trgovca, obrtnika in gostilničarja, da inserira v Našem Glasu. S tem bi pokazal takoj pristranost, bi mu kmalu kdo očital, da dela z dotičnikom »kšefec«. Tovariši vseh panog in kategorij! Bodimo malo bolj podjetni in podpirajmo naša podjetja kjerkoli in kakorkoli moremo. Vsi naši prejemki gredo v žep trgovcev, obrtnikov, gostilničarjev itd. Ali smo morda samo mi dolžni podpirati to gospodo, ne smemo pa zahtevati od njih nobene protiusluge? Koliko se pozna trgovcu, če plača za inserat 100 Din.? In koliko je takih samo v Ljubljani, ki bi nemoteno lahko plačali za inseriranje ta »znesek? Zdravimo sel Sicer je v prvi vrsti poklicana uprava Našega Glasa, da organizira nabiranje inseratov, dolžnost vsakega posameznega javnega nameščeneca pa je, da podpira to akcijo in pomaga pri nabiranju inseratov. Stojmo na stališču: da kdor nas ne podpira, ga tudi mi nismo dolžni podpirati! Oklenimo se samo onih trgovcev, obrtnikov in gostilničarjev, kateri inserirajo v Našem Glasu!

»Naš Glas« ne smo biti samo za javnega nameščeneca, ampak ga mora imeti vsak, kdorkoli ima z nami stike. Le na ta način pride Naš Glas do veljave, drugače nikdar. Kaj mi koristi, če mi tovariš toži, kako težko živi, kako kruti so časi itd., ko pa to jadikovanje ne pride med ljudstvo, ki je še vedno uverjeno, da smo mi danes še vedno oni, kot so bili naši predniki.

Naša bodočnost je odvisna od nas samih. Ako bomo dremali, med tem ko se drugim kopicji bogastvo, se nam bodo ti, čim se prebudimo, po pravici smejali.

P. V.

Vestnik.

Predsedstvo Osvobodilne zveze, zastopano po t. t. predsedniku Lilegu, J. Deksu in Iv. Tumpeju, se je zglasilo za sprejem pri g. ministru dr. C. Zerjavu, da je posredovalo zaradi perecim uradnikskih vprašanj. Minister dr. Zerjav je bil o naših težnjah že popoznoma informiran. Dne 14. t. m. sta ministri dr. Kumanudi in dr. Zerjav na seji kronskega sveta sprožila vprašanje o dragini in uradnistvu. O stanju uradnistva se je razvil daljši razgovor; vsi ministri so bili složni v tem, da treba olajšati položaj državnih nameščencev. Toda deljeni so bili v mnenju, odkod vzeti sredstva za akcijo in kako naj se akcija sproži. Končno se je izvolil ministarski odbor, ki naj sklepa, kako znižati draginjo. Njegovi sklepi naj stopijo takoj v veljavo. V tem odboru sta dva Slovence: dr. Zerjav in Iv. Pucelj.

Postranski zaslužki. Moja opomba k dopisu »Ubitega idealista« je postala za nekoga korito; mojih par vrstic je namreč nekoga opodilo tako, da je narodil doslej že celo serijo člankov in listkov v »Napreju«, »Jugoslaviji« in »Slovincu« ter morda še kje. Nekdo bi moral biti torej menil hvaležen, da sem mu pripomogel do tako obilne zarade! Jaz za svojo prijateljsko pripombico k »pismu ubitega idealista« ne doblim seveda niti pare; moj ljuti nasprotnik pa je znal mojo pripombico eksploatirati naravnost siljano: iz njega leta psovke in zasmehovanja na moj naslov, a nani dežuje zato zdaj honorarjev, da je veselje. Zlasti ker piše vedno isto in priobčuje celo iste članke po raznih listih. To je zarada! Veseli me, da sem nekomu tako koristil. Upam, da mu dam še večkrat priliko, da izkoristi tako mojo vrstico ali besedo za celo vrsto feljetonov in člankov ter si zasluži še velik snop dinarjev. Opozoriti pa moram druge tovariše, ki čitajo dotične vodene spise, da jaz nisem pisal, naj si vsak javni nameščeneec poišče postranskega zaslužka zato, da zanemari glavno službo. Poišče naj si jo, kdor le more in kdor le zna kaj več kakor le hruške peči! Da naši železniški, poštni, sodni in še marsikateri tovariši ne morejo opravljati postranskih del, četudi bi jih imeli, je jasno. Zato sem pisal tudi o pridobitnih virih, ne le o stranskih službah. Zakaj bi ne obdelovali najetega vrta ali polja, da si pridelajo živil. Zakaj bi profesor zgodovine ne posnemal Vrhovca, Rutarja, Oražna in Komatarja? Zakaj bi finančnik ne posnemal Val. Žuna? Treba je le poiskati dela in vira novih dohodkov; če ga najde 25 % javnih uslužbencev, bomo lahko zadovoljni. Nekdo pa zafrkuje mene, da mi je glavna služba postranska, a postranska služba glavna. To je kleveta, da ne rečem grda denunciacija. 27. leto sem javni nameščeneec; vedno sem opravljal velike referate. Med volno sem opravljal celo troje referatov: stavbnega, domovinskega in ubožnega. Nekdo nima niti pojma, koliko dela daje to! A povrhu sem še pisal v »Ljublanskem Zvonu«, v »Slovenskem Narodu« ter sem urejal ter pisal »Tedenske Slike«. Od prvega dne doslej me ni mestna občina Ljubljanska mogla plačevati tako, da bi bil mogel izhajati samo z magistratnim zaslužkom. Odkar sem uradnik, moram po strani zaslužiti! Zato pa vendar ne psujem občine, da me plačuje premalo. Vem namreč, da bi ne mogel izhajati z magistratno plačo, čeprav bi bil v V. činu! Ker to vem, zato delam postrani, vsak dan pozno v noč, a me ni konec. Zdrav sem, vedno dobrega humorja. Tega želim vsem svojim tovarišem. Kdor pa ne more ali ne zna, tisti uživa seveda mole polno sočutje. Pomagal bi mu rad, a pomagati mu more le deloma država. Zakaj niti država ne bo mogla nikoli plačevati tolikih plač, da bi človek lahko živel zares mirno in zadovoljno. Ponavljam: pomagajmo si tudi sami! ne zahtevajmo le državne pomoči! V vsakem slučaju pa ostanimo pošteni!

P. G.